



T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/64485

G.K.172

Sayı : 72079556-610- 599
Konu : Soru Önergesi (7/64485)

04.07.2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 25.05.2022 tarihli ve 1020356 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan İstanbul Milletvekili Sayın Musa PİROĞLU tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/64485 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur. Bilgilerinize arz ederim.


Derya YANIK
Bakan

Ek: Cevap Metni (3 sayfa)

İstanbul Milletvekili Sayın Musa PİROĞLU'na Ait 7/64485 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni

Bakanlığımız, engelli ve yaşlı bireylerin her türlü engel, ihmal ve dışlanmaya karşı toplumsal hayata ayrımcılığa uğramadan ve etkin biçimde katılmalarını sağlamak üzere; belirlenen ulusal politika ve stratejilerin uygulanmasını koordine etmek, engellilere ve yaşlılara yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, engellilerin mesleki rehabilitasyonunu sağlayacak tedbirler almakla görevlidir. Bakanlığımız ayrıca, ülkemizin taraf olduğu Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme (EHİS)'nin odak kurumudur.

Ülkemizde son yıllarda artan bir farkındalık ile engellilere yönelik çalışmalar hız kazanmıştır. Özellikle son dönemde sağlıktan eğitime, istihdamdan siyasal yaşama katılıma, adalete erişimden engelli bireylerin bağımsız yaşamlarını destekleyecek toplum temelli hizmetlerin geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalar başta olmak üzere engelli bireylerin ekonomik, sosyal ve kültürel hayata katılmalarına yönelik önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Yaşanan tüm bu gelişmelerin engelli bireylerin yaşamlarında karşılık bulabilmesi için hak ve hizmetlere erişim açısından anahtar bir işleve sahip olan erişilebilirlik konusunda da önemli gelişmeler kaydedilmiştir.

Engelli bireylerin bağımsız bir şekilde toplumsal yaşamın tüm alanlarına tam ve etkin katılımlarını sağlamak, engelli haklarının korunması ve geliştirilmesi konusunda hak temelli ve içermeci bir anlayış çerçevesinde güçlü bir iş birliği ve koordinasyon sağlamak Bakanlığımız koordinasyonunda Engelsiz Vizyon Belgesi ilgili tarafların katkılarıyla hazırlanmıştır. Devletin engellilik alanında topyekûn yaklaşımına dair ortak bir yol haritası olan Engelsiz Vizyon Belgesi 8 amaç, 31 hedef ve 107 eylem alanından oluşmakta olup, 3 Aralık 2021 tarihinde Dünya Engelliler Gününde Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından ilan edilmiştir.

Vizyon Belgesi 3'er yıllık eylem planları ile uygulanması öngörülmüş olup, ilk üç yıllık döneme ilişkin eylem planının hazırlıkları tüm kamu kurum ve kuruluşları ile engellilik alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının katkıları ile devam etmektedir.

Ülkemizde erişilebilir uygulamaların nasıl olması gerektiğini belirleyen, başta 7/7/2005 tarihinde yürürlüğe giren 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun olmak üzere pek çok mevzuat düzenlemesi ile birlikte erişilebilirliğin teknik kurallarını belirleyen TSE tarafından yayımlanmış standartlar bulunmaktadır. 5378 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesi ile kamu kullanımına açık binalar ve açık alanların, geçici 3 üncü maddesi ile toplu taşıma araç ve hizmetlerinin erişilebilir hale getirilmesi zorunlu tutulmuştur. Kanunda erişilebilirliğin izlenmesi ve denetlenmesi de düzenlenmiş, Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği 20/7/2013 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve valilikler bünyesinde denetleme komisyonları kurulmuştur. Denetlemede kullanılan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formlarının son versiyonu 2020/3 sayılı Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları Genelgesi eki olarak yürürlüğe girmiştir. Formlar iki defa güncel ihtiyaçlar çerçevesinde revize edilmiştir.

Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği ile illerde valilikler bünyesinde kurulan komisyonlar denetimlerine devam etmekte olup, vatandaşlar tarafından komisyonlara başvuru yapılabilmektedir. Bakanlığımız tarafından komisyonların etkin ve verimli biçimde çalışmalarına yönelik koordinasyon sağlanmakta ve teknik bilgi desteği verilmektedir. Ayrıca denetimler sonucunda uygun bulunan yerlere Erişilebilirlik Belgesi verilmektedir.

Erişilebilirlik uygulamalarının görünürlüğünün artırılması amacıyla belge almaya hak kazanan bina, açık alan ve toplu taşıma araçlarının kullanımına yönelik Erişilebilirlik Logosu belirlenmiş ve tanıtımı yapılmıştır.

Binaların, erişilebilir hale getirilebilmesi için yapılması gerekenlerin rapor olarak temin edilmesini sağlayacak ve erişilebilirlik belgesi alınmasını teşvik edecek bir formül olan Erişilebilirlik Değerlendirme Modülü (ERDEM) kullanıma açılmıştır.

Tüm bunlarla birlikte söz konusu denetleme sisteminin yanı sıra Bakanlığımızca farkındalık sağlamak, bilgi ve bilinç düzeyini artırmak amacıyla yapıları çevreye yönelik faaliyet gösteren mimar ve mühendisler ile bilişim alanında görev yapan teknik personele yönelik eğitim çalışmalarına yoğun olarak devam edilmektedir.

2013/8 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kurulan Engelli Hakları İzleme ve Değerlendirme Kurulunun yapısı, Cumhurbaşkanlığı Sistemine uyumlu hale getirilerek daha da güçlendirilmiştir.

Engelli hakları konusunda ulusal düzeyde güçlü bir koordinasyonu sağlamak için tüm bakanlıkları, ilgili kamu kurumlarını, engelli örgütlerinin üst düzey temsilcilerini bir araya getirmek amacıyla 19/7/2013 tarihli ve 28712 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2013/8 sayılı Engelli Hakları İzleme ve Değerlendirme Kurulu konusundaki genelge revize edilmiştir. 3 Aralık 2021 tarihli ve 31678 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2021/23 sayılı Genelge ile Kurul’un EHİS’e uygun bir şekilde STK’ların temsil edildiği bir mekanizma haline gelmesi ve Cumhurbaşkanlığı Sistemi içinde daha etkili bir şekilde yer alması hedeflenmiştir. Yapılan düzenleme ile Kurul, kurumlar arası iş birliği ve koordinasyonu sağlamakla görevlendirilmiş olup, engelli vatandaşlar taleplerini Kurula iletebilmektedir.

Kurul’da ilgili bakanlıklar ile kamu kurumlarının ve ülke çapında engellilik alanında en yüksek temsil gücündeki iki konfederasyonun üst düzey temsilcileri yer alması öngörülmüştür. Kurul’un işlevsel hale gelmesi ile birlikte engellilik alanındaki sorunlar, en üst düzeyde değerlendirilip bu sorunlara çözüm üretilmesi planlanmaktadır.

Ayrıca 2014 Yılı Ulaşılabilirlik Destek Projesi (UDEP 2014) kapsamında Milli Eğitim il müdürlüklerine aktarılmak üzere valiliklere proje desteği verilmiştir. Bu kapsamda 79 ilde 81 okul desteklenmiştir. Proje ile okullarla ilgili projelendirme, inşaat ve denetim süreçlerinde görev yapan teknik personelin erişilebilirlik standartları hakkında bilgi ve bilinç düzeyinin artırılması amaçlanmıştır. UDEP 2014 kapsamında desteklenen pilot okullarda öncelikle okulun bahçe girişinin, bahçe yolunun, bina girişinin erişilebilir hale getirilmesi, zemin katta bulunan bir dersliğe erişimin sağlanması, bu dersliğin ve bu derslikten erişilebilecek en az bir tuvaletin erişilebilir hale getirilmesi ayrıca katlar arası erişimi sağlayacak erişilebilir bir asansörün yapılması sağlanarak ayrılan ödenğin en verimli şekilde kullanılması hedeflenmiştir. Erişilebilirlik tadilatı tamamlanan ve ödenek artan illerde, kalan ödenek başka bir okulun erişilebilir hale getirilmesi için kullanılmaktadır.

Bakanlığımızın talebi üzerine 20-24 Kasım 2017 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) İnşaat Emlak Dairesi Başkanlığı tarafından düzenlenen eğitim programı kapsamında Milli Eğitim il müdürlüklerinde görev yapan teknik personel ve yöneticilere, yeni projelendirilen, inşa edilen veya tadilat yapılması planlanan eğitim yapılarında erişilebilirliğin sağlanması için yapıları çevrede ve eğitim yapılarında erişilebilirlik konusunda teknik bilgiler verilmiştir. Diğer yandan MEB tarafından yürütülen Eğitim Yapıları Asgari Tasarım Standartları Kılavuzunun revizyonu

kapsamında Bakanlığımızca kılavuzun erişilebilirlik standartlarına uygun hale getirilmesine katkı sağlanmıştır.

Engelli bireyi olan ailelerin kendilerine zaman ayırmalarını sağlayarak rahatlatılması ve engelli bireylerin sosyal hayata daha aktif katılmalarının sağlanması amacıyla, ülkemiz genelinde 130 gündüz engelli bakım merkezi (104 resmi yatılı bakım merkezi bünyesinde ve 26 müstakil merkezde) hizmet vermektedir. Gündüz bakım rehabilitasyon ve aile danışma merkezlerinde engelli bireyler; yaş, cinsiyet ve engel gruplarına göre oluşturulmuş olan etkinlik salonlarında, usta öğreticiler, mesleki personel ve sağlık personelinin refakatinde, çeşitli aktivitelerle günlük yaşam programlarından faydalanmaktadır.

Ayrıca Bakanlığımızca Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma (SYD) Vakıfları aracılığıyla ihtiyaç sahibi vatandaşlarımıza yönelik olarak başta 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu olmak üzere 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ve diğer mevzuat hükümleri doğrultusunda 40'tan fazla sosyal yardım programı yürütülmektedir. Yürütülmekte olan sosyal yardım programları düzenli ve süreli nitelikte olmak üzere aile yardımları, barınma ve gıda yardımları, engelli ve yaşlı yardımları, sağlık yardımları, eğitim yardımları ve proje destekleri olarak sınıflandırılmaktadır. Yardım programlarımızla yıllar içerisinde daha fazla ihtiyaç sahibi engelli vatandaşımıza ulaşırken yardım programlarının tutarlarında da iyileştirmeler yapılmaya devam etmektedir.

Diğer taraftan engellilerin gündelik hayatlarını sürdürebilmek için ihtiyaç duyduğu sarf malzemeleri, özel gıdalar, ortez ve protez gibi destek elemanlarına erişimi konusu Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından hazırlanan Sağlık Uygulama Tebliğinde (SUT) düzenlenmektedir. Bakanlığımız tarafından SGK ile koordineli bir şekilde çalışmalar yürütülmekte olup, SUT ödemeleri kapsamında engellilerin yaşadığı sorunlar ve önerilere ilişkin Bakanlığımıza bildirilen talepler SGK'ya iletilmekte, ortaklaşa yapılan çalışmalarda gündeme getirilmektedir.

Soru önergesinde yer alan diğer konular, Bakanlığımız görev ve faaliyet alanında olmadığından değerlendirilememiştir.